

SEM 100 LET: PRAZNUJMO SKUPAJ! Obeležitev 100-letnice Slovenskega etnografskega muzeja

Irena Plešivčnik

287

Za nami je 100 uspešnih, vizionarskih, konstitucionalnih, neodvisnih, lokalno in mednarodno aktivnih in prepoznavnih ... let! Zаметki osrednjega slovenskega etnološkega muzeja segajo sicer 200 let v preteklost, v leto 1821, ko je bil ustanovljen Kranjski deželni muzej, v okviru katerega je bil leta 1921 ustanovljen Etnografski inštitut, leta 1923 pa se je osamosvojil v Kraljevi etnografski muzej, ki je predhodnik današnjega Slovenskega etnografskega muzeja (SEM).

Kolektiv SEM ob praznični torti (foto: Barbara Reya, Mediaspeed, 2023)

Obeležiti in hkrati zajeti bogato zgodovino, ki je nastajala zadnjih 100 let, je zahtevna naloga, na katero smo se z različnimi dejavnostmi začeli pripravljati že v letu 2022: od priprav za novo stalno razstavo *Človek in čas*, snovanja osrednjega prazničnega dogodka, oblikovanja ideje za nov muzejski video, dogovorov za izdajo priložnostne znamke, sodelovanja pri pripravi publikacije ob 100-letnici, skupnega oblikovanja praznične ponudbe Trgovine SEM in Kavarne SEM do iskanja sponzorjev razstave in

sklepanja medijskih pokroviteljstev ... Vse to je pripomoglo, da se (za)vest o visokem jubileju ukorenini med ljudmi in jih v prazničnem letu še posebej povabi k skupnemu praznovanju. Saj to navsezadnje SEM je: *muzej o ljudeh za ljudi*. Slednje nam je služilo kot vodilo pri snovanju prazničnih aktivnosti.

Častitljivih 100 let SEM smo pod sloganom *SEM 100 let: Praznujmo skupaj!* s številnimi odprtji razstav in dogodki obeleževali skozi vse leto 2023. Vrhunec praznovanja se je zgodil 22. junija, ko smo priredili celodnevno praznovanje, v okviru katerega se je odprl prvi del nove stalne razstave *Človek in čas: Prvih 100*. Leto 2023 je bilo leto obeleževanja 20-letnice Unescove konvencije o nesnovni kulturni dediščini, SEM namreč od leta 2011 (po sklepu Ministrstva za kulturo RS) opravlja naloge Koordinatorja varstva nesnovne kulturne dediščine. Leto je zaznamoval tudi sprejem zakona o ohranjanju in razvoju rokodelstva. Po 100 letih, odkar so bili kupljeni na Kitajskem in poslani v Ljubljano, pa so s pomočjo restavratorjev Muzeja palač v Pekingu ponovno zaživele restavrirani model vrat v palačo in okrasne stene iz Skuškovske zbirke SEM. Več kot 100 razlogov za praznovanje.

288

Nova stalna razstava *Človek in čas*

Nova stalna razstava *Človek in čas* je nastala kot obeležitev 100-letnice SEM. Razstava je razdeljena na dva dela. Prvi del, podnaslovljen *Prvih 100*, je na ogled od 22. junija, drugi, osrednji del, s podnaslovom *Od ponedeljka do večnosti*, pa bo odprt v začetku leta 2024. Gre za velik mejnik v zgodovini muzeja, skupaj z drugim delom nove stalne razstave bo to za SEM v njegovi stoletni zgodovini četrta stalna razstava, ki bo na ogled vsaj do naslednje okrogle obletnice ...

22. junija je potekalo osrednje praznovanje ob 100-letnici SEM (foto: Pika Vrčkovnik, 2023)

Osrednje praznovanje ob 100-letnici SEM (22. junij 2023)

Vrhunec praznovanja obletnice se je odvil na celodnevem osrednjem prazničnem dogodku, v četrtek, 22. junija.

V prvem delu dne smo na travniku pred Kavarno SEM odprli panojsko razstavo *Nesnovna kulturna dediščina Slovenije: Ob 20-letnici Unescove Konvencije*, odprtju je sledilo *Strokovno srečanje ob obeležitvi 20-letnice Unescove Konvencije o varovanju nesnovne kulturne dediščine*. Najbolj vroč poletni dan so v popoldanskem času, ko se je muzejska ploščad odela v prijetno senco, pospremili številni rokodelci na *Rokodelskem SEMnju*, ki se je odvijal pred vhodom v muzej. Vrvenje in prepletanje raznobarnih tradicij so zaokrožili *Fake Orchestra z gosti*, in sicer s projektom *Glasje sveta*. Na oder so ob 18. uri stopile avtorice prvega dela nove stalne razstave *Človek in čas: Prvih 100* in jo skupaj z direktorico SEM odprle z *napitnico razstavi* ter obiskovalce pospremile k njenemu ogledu v drugem nadstropju muzeja. Tamkaj se je istočasno odprla tudi razstava pokroviteljev SEM, ki so se predstavili s predmeti, povezanimi s temo razstave *Človek in čas*. Ko se je dan prevesil v večer, se je muzejska ploščad preoblikovala v prizorišče osrednje slavnostne prireditve *SEM 100 let: Praznujmo skupaj!* Prireditev je povezoval Matjaž Pikalo, ki je po slavnostnih nagovorih obiskovalce popeljal na *Sprehod skozi čas*, po izbranih zgodovinskih mejnikih SEM. Ob izteku dogodka smo si ob torti in šampanjcu čestitali v družbi več kot 1000 obiskovalcev na muzejski ploščadi in še 500 drugih, ki so na ta dan brezplačno obiskali razstave v muzeju. Z navdušeno množico smo v nadaljevanju večera uživali ob koncertu edinstvene zasedbe Čompe.

289

Večji razstavnii projekti

Belo zlato: Zgodbe o bombažu (januar–avgust 2023)

Vrbišče šjme / Vrbiške šeme (8. februar 2023–marec 2023)

Peš, s kolesom, vlakom in tovarnjakom: Terenske raziskave Orlovih ekip (marec–junij 2023)

Čompe (foto: Barbara Reya, Mediaspeed, 2023)

Dediščina starega Egipta: Fotografski arhiv Güntherja in Ingrid Hölbl (junij–september 2023)

Nesnovno. Dediščina in kolektivni spomin (september–november 2023)

Nesnovna kulturna dediščina Slovenije: Ob 20-letnici Unescove Konvencije (junij–september 2023)

Poljske jaslice (november 2023–januar 2024)

Gostovanja po Sloveniji

Slovenski etnografski muzej. 100 let! (Krakovski nasip, Ljubljana / maj–julij 2023)

Gostovanja v tujini

Buzzing Slovenia: O čebelah in ljudeh (Muzej evropskih kultur, Berlin / junij 2023–april 2024)

Alma Maximilijana Karlin – pisateljica (Haus am Dom, Frankfurt / september–november 2023)

Druga praznična obeležja

Publikacija *Slovenski etnografski muzej: Prvih sto (1923–2023)*

Publikacija je praznična tako po vsebini, obsegu kot tudi po zunanosti. Pri njenem nastajanju je sodelovalo 28 piscev: kustosi in restavratorji SEM, kolegice in kolegi etnologi ter druge strokovnjakinje in strokovnjaki, ki so bili ali so še tako ali drugače povezani z delovanjem muzeja. S spomini in razmišljanji smo ustvarili mnogotero podobo SEM, ki se je na temeljih razvoja etnologije in muzeologije ter z odzivanji na družbeno-kulturna dogajanja razvil v sodoben muzej etnološke dediščine.

SEM 100 let, promocijski video

Promocijski video *SEM 100 let* je nastal za obeležitev 100-letnice, in sicer v več fazah ... Po začetnem snovanju ideje, ki je vsebovala ilustracije, animacijo in posnetek z dronom, smo pričeli z iskanjem izvajalcev. V kreativni proces smo se podali skupaj s produkcijsko hišo Invida in povezovalcem vsebin, priljubljenim glasbenikom in igralcem Joseom, ter tako ustvarili magnetičen in sproščen video. Ta v treh minutah in 40 sekundah zajame vlogo in dejavnosti SEM ter daje slutiti še vse ostalo, kar je nemogoče strniti v nekaj minutah ...

Ob muzejskem videu velja izpostaviti še vrsto drugih krajših razstavnih in promocijskih videov, ki uspešno predstavljajo raznovrstne dejavnosti SEM, ter praznični video z osrednjega praznovanja 100-letnice.

Priložnostna znamka ob 100-letnici SEM

V jubilejnem letu je SEM dobil svojo priložnostno znamko! 26. maja je v seriji

Obletnice pri Pošti Slovenija izšla priložnostna poštna znamka *Slovenski etnografski muzej, 100. obletnica ustanovitve*. Spričo dejstva, da v muzeju zbiramo, hranimo in interpretiramo slovensko in zunajevropsko dediščino, je ta žlahtna dvojnost izražena tudi z motivom jubilejne znamke: na njej sta naličje ta terjastega iz leta 1949 in obredna maska iz zahodne Afrike iz sredine 20. stoletja. Znamko je oblikoval Marko Prah.

100 let, 100 predmetov

V prazničnem letu smo na spletni strani predstavili izbranih 100 muzejskih predmetov, ki prikazujejo bogastvo in raznolikost zbirk SEM. Z zgodbami predmetov smo navduševali na družabnih omrežjih in z njimi navdihovali nastajanje novinarskih prispevkov.

100 let SEM v medijih

291

Strategijo sodelovanja z mediji v jubilejnem letu smo oblikovali v izteku leta 2022; zasnovali smo več letošnjih medijskih pokroviteljstev z nekaterimi najvidnejšimi slovenskimi mediji: Delom, Mladino, Valom 202. Podprli so nas tudi Europlakat, MediaBus, TAM-TAM, RTV Slovenija ... V sodelovanju z njimi je glas o praznovanju in z njim povezanimi dejavnostmi segal še dlje, širše in gromkeje.

Ob zaključku prazničnega leta je v Delovi Sobotni prilogi izšla posebna štiristranska priloga, ki je bila z intervjuji sodelavcev in prispevki v celoti posvečena SEM. Na radiu RAI so posneli serijo oddaj, ki so predstavljale SEM z muzejskimi predmeti, skozi vse leto so v reviji Zvon in Pil objavljali kontinuirane prispevke o SEM, TV SLO je posnela dokumentarni film o SEM, VAL 202 se je s sogovorniki v obširni oddaji poglobil v dejavnosti in vlogo SEM ...

Zaključek? Hvaležni za leto številnih sodelovanj in lepega obiska se – opremljeni s pozitivnimi prazničnimi vtisi – podajamo v 101. leto SEM ... smelo proti naslednjim 100!

22. junija je potekalo osrednje praznovanje ob 100-letnici SEM (foto: Pika Vrčkovnik, 2023)